

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הוקדש לכיסוי אירועי יום העצמאות ברחבי הארץ. הכתבה "ברעש, באש וזקוק דמה דקה" פורטה בתצלומים את המיפגן המרכזי של צה"ל ואת הגיוסות שנמלכו בו חלק, סופר השבועון לענייני המרחב, הביא "חקירה מיוחדת" שפוטרה את תולדות תהליך שיחזור האשה הערבית במרחב, ואת מאבקה ככותרת, נשים לחמות במרחב".

גיליון "העולם הזה" לפני 25 שנים, פורסמה כתבה ראשונית בעיתונות העברית, שדנה בחימושה של מערכת-גרמניה, והפיקה כתלי לפרוי ביו המיוחד למערב. ככותרת, מישהק הפיקר של גרמניה" הצגה הכתבה, את נכונותה של גרמניה למלא תפקיד אסטרטגי זה.

"העולם הזה" 758
תאריך: 6.5.52

האזרחית שהתלוננה בפניי משה שרת על שהוא חמיד בחוץ

לארץ * הקומוזיץ של אלוף יצחק שדה * בנו של חיי

משה שנה, מאשים: „אבי מחרחר מילחמה, אימפריאליסט...“

300 פרחיים היכו ליד רציף עוגן בחיפה בשעות הבוקר המוקדמות ורק לאחר ששיבה ארוכה החליטו האחראים לבטל את שיוט החוף עכו-תל-אביב ולקיים שיוט מקוצר בסיבוב חיפה-עכו-חיפה, כתחליף. באיחור של 77 דקות, אותן בילה שר החינוך המשוועם, פרופסור בן-ציון דינור בורג*, בסיוור ברציפי הנמל מעל סיפון סירת מישטרה. החלו הסירות מפליגות עם ברכתו טובת הכוונה של השר העבדקן: „רדו בים ומשלו בו“.

36 הסירות של האגודות הימיות: אליה צור, הפועל, זבולון צופי ים, ובית-הספר הממשלתי לדייג תיחרו ביניהן לעבור כי זמן הקצר ביותר את המרחק של 14 מייל לין הסירות יצאו בהבדלי זמן כשצוות השופטים מפעיל את מדי-הזמן ברגע שחרר טום הסירה עובר את פתח הנמל.

מוסרת חוליית הכיסוי של העולם הזה שגולותה בסירה אל השיט: רוח חזקה וסערת גלים קיבלו את פני הסירות בים הפתוח. מפרשי הסירות נמתחו האצות הדורכים פתחו במאבק עם הגלים והזמן. סירות המישטרה שהשתתפו בשיוט כמלות עמלו קשות. הקשר האלחוטני בין שתי הסירות איפשר לסירות המיתחרות שנוקקו לעורה לקבלה במהירות. הודעות שיגרה חלפו בזו אחר זו.

סירה הפוכה. אחר ש-12 סירות עקפו את המצוף בעכו בדרך החזרה לחיפה, התהפכה סירת הפועל התל-אביבית, אצו סירנה, בנסותה לעקוף את המצוף. סירת מישטרה חשה לעזרת טרופי הסירה ומשתה אותם מן המים. אך מפקד הסייבר כי אהרון מרגי, איש הים הוותיק, הוא בדרך הנכונה מראשית הפלגתו. הוא הטיב את אצבעו בפיו ובכוונתו אותה כלפי הרוח, קבע את מהלך הסירה שיצאה מנצחה.

התשלומים. 3 פעמים הצליח דויד הורוביץ לשחרר חלק מהשטרלינגים המוקפאים, ש-ממשלת בריטניה נשארה חייבת לממשלת המנדט המנוחה. לצרכי רכישת דלק וסחור רות אחרות בבריטניה. דולק הצליח יותר מדי. ולפני שנה נתייבש מעיין השטרלינגים גים והאוצר הועמד שוב בפני אבוס שבור. אבל בלי דלק לא ינועו הטרקטורים, המכוניות ותחנות הכוח החשמליות.

הורוביץ נסע לאנגליה, אל שרי-האוצר הבריטי השמרני, ראב באטלר בידיים ריקות אבל במילים מפתות. „נשלם לכם חלק מהדולרים מהמענק האמריקאי ואתם תתנו לנו 60 אחוז באשראי“.

אולם אמון האשראי של ממשלת ישראל נתערער במיקצת כהוגי הכספים העורמיים. ההשקיות בסילוק שטרות, והעיכור גלים בתשלום מטבע ור לחברות הזרות הפועלות בישראל, ובעיקר, הקמתה של חברת דלק ישראלית, שנטלה לידה חלק מהשוק, עוררו את חמתן של חברות הנפט העולמיות. כך שהורוביץ לפי שעה, אינו יכול להתנחם אף בהצלחה חלקית.

אך הזמן דוחק. המשק שורף 40 מיליארד דולר לשנה, גם הגבלות דראסטיות בתנועת המכוניות בארץ, לא יצילו את הר מצב. במידה והממשלה השמרנית לא תרצה להתחשב במצבה הקשה של ישראל, ולא תנהג לפני משורת המיסחר והכלכלה, ותחול לישראל דלק בהקפה, כפי שנהגה השבוע ממשלת ארצות-הברית שנהגה ה-20 שבוע לפני משורת הדין בשחררה מיליון דולר לכיסוי חובות שוטפים, שגור עדו להלכה, לשיקום פליטים בישראל.

רמטכ"ל * בלווית אשתו כרמלה, עטופה בלבוש בלתי אביבי (מעיל פרווה קצר ושיער ארוך). משך הוא את הקהל במאוזר החיילים והנכים (שמכרו תוצרת עצמית כי מחיר מוזל) אל במת הריקודים.

מאוסרת ביותר היתה האשה שזכתה בגרלה (תמורת כרטיס במחיר חצי לירה) במקרה לבן ומבהיק, וניסתה לשווא להעמיסו על מכונית פרטית, מהודרת. ניחם ירד: „בין כה וכה יש לך מקרר חשי מלי“ **.

שונה לחלוטין היתה האווירה לפני משקו של יענקלה סלומון. הפלמ"חניק המשוועם שהפך לבעל מחצבה, שהדליק מדורת ענק בשייך-מוגוס והזמין אליה את ותיקי הג'מ"א. מאותות התקופה: מכל ותיקי ה"פלמ"ח" שהפכו לקצינים בכירים בצבא, פקידים גבוהים בממשלה וכדומה, לא היה כימעט איש שלא הופיע במכונית משלו.

בכל זאת שררה מסביב למדורה אווירה רוויית זיכרונות. כשהזקן (יצחק שדה), יושב על הארץ ליד סגן-אלוף ישראל בר, אחד המוחות הצבאיים של מלחמת העצמאות ***, ושירי הפלמ"ח נישאים במעגל. בדיחת הערב סופקה עליידי משה שנה, שהופיע מאוחר, ונשאל „מה נשמע?“ והשיב תשובה דייקנית: „שירה בציבור“.

המשק

שריפה ללא דלק

3 פעמים, משך 3 שנים סתם דויד (דולק) הורביץ את הגירעון שיצר הדלק במאוזר

* ייגאל ידון,

** מקררי-חשמל היו באותה תקופה מכשיר נדיר של מתחרות.

*** מאוחר יותר נתפס סגן-אלוף ישראל בר, הואשם בריגול למען ברית-המועצות, ונידון למאסר ממושך, שבמהלכו ניפטר.

אנשים

● כשמשוחררי אחד הגדודים המפורי סמים של חטיבת גבעתי, ערכו השבוע כנס זיכרון גדודי התברר כי מפקד החטיבה לשעבר, שמעון אבידן** אינו יכול להור פיע. הוא היה אותו יום תורן במיטבת קיבוצו, עין-השופט.

● אפרים, בן הארבע, בנו הצעיר של ח"כ ד"ר משה שנה עמד במוצאי יום העצמאות לפני בית הוריו וסירב להיכנס הביתה. סיפר אחד ממכרי שנה המפא"יים, כי אפרים עמד ליד הבית, והודיע: „אבי מחרחר מילחמה, אימפריאליסט“ כשנשאל הילד לסיבת השמצה זו על אביו, הסביר: „אבא הבטיח לי סוכריה ולא קיים הבטיחות“.

● בהצגה ה-10 של על עכברים ואנשים הופיע אלדורי בן השלוש, בן שחקי הר קאמרי מרדכי בן-זאב וראה את אביו הקרח בתפקיד קנדי הזקן גידס-הייד ודליל השיער. תגובת אלדורי***: „מדוע לאבא יש פתאים שערות ואין כבר קרחת.“

* שיעבר מאוחר יותר את שמו לעיב"רית: בן-ציון דינור.
** המכתו כיום כמבקר מערכת-הביטחון.
*** הידוע כיום בשם: דורי בן-זאב.

העם

אחרי כן, התעמלות בוקר

המוניס-המונים השתפכו במורד רחוב אלנבי בכיוון לים. לא רק תושבי תל-אביב, אלא גם דיירי השכונות, יפו והמעברות הסמוכות נמשכו עליידי מגנט ענק למקום אחד: כיכר הכנסת * שעל חוף גים הם ידעו שעליהם לשמוח, ואיזה אינסטינקט פנימי אמר להם שהשימחה המאורגנת מצויה דווקא במקום ההוא.

אולם השימחה המאורגנת לא נמצאה שם, ולא בשום מקום אחר. התנועה הענקית נמשכה אנה ואנה, מבלי לבוא על סיפוקה. היה נדמה שיום העצמאות, שנפתח כמה

בדיחת היום

כשהצטופף קהל אלפני בככר ה' כנסת בתל-אביב, המטיר הרמקול תכנית נהדרת של שירי לכת. מכונן הרמקול היה בטוח שהתקשר עם קול ישראל, והנה מאיכותה המעולה של התכנית. אולם לפתע נפסקת ה' מוסיקה, והקהל העצום שמע לתמיחת הודעה באנגלית: „כאן שרות הש'דור ההאשמי, המדבר אליכם מ'ירושלים“.

דקות לפני כן עליידי נאום (משעמם ומייר) של בן-גוריון, לא יהיה יום שמח במיוחד.

אולם כעבור שעתים, אחרי שנתיאש ההמון בלמצוא את מצבי-הרוח שהובטח לו, פרצו חברות-החבורות של נוער בצפון תל-אביב, בקטע רחוב דיונוגוף שליד הכיכר, ויצרו לבדם את השימחה הספונטנית שאי-נה טעונה אירגון. בני תנועות-הנוער, הדי ליקו מדורות ברחוב, חסמו את הכבישים במעגלי מחול.

ההילולה התל-אביבית נמשכה כמעט עד אור הבוקר, רבים, שנדמה היה כי התברר גנו בשלוש השנים האחרונות גילו שעודם צעירים ושהם חייבים מס לעברם. עם אלה נימנו אנשי פלמ"ח לשעבר, שהופיעו כי חמש לפנות בוקר לפני קפה כסית, פשטו את חולצותיהם, ופתחו בהתעמלות בוקר.

מהשופים ומדורה

שעה שהמונים הצטופפו ברחובות, נה' קיימו עשרות נשפים ציבוריים ופרטיים כי כל רחבי הארץ.

ברמת-גן, שדמתה לעיר הנתונה במצור, אי, עקב ריבוי השוטרים הצבאיים ששמרו המבואות לגן-המלך-דויד, שלפו 3000 ואשה כרטיסי-הזמנה מהודרים. הנשים, של שמלות קוקטייל עשירות ומחשופים, באו על סיפוקם כשראו שרי-החוף ואת הרמטכ"ל. אחת הנשים גנה בפני משה שרת, תושב רמת-גן, היא רואה אותו לעיתים רחוקות מדי. והוא נמצא תמיד בחוף-לארץ. היא עליידו בחיך: „מילא, ב-28 לחורף שוב בחוף“ כשהופיע הי

שנה לרחבת הרברט סמואל, שם נוע „קסם“ ששימש כבניין הכנסת והמשתמש היום כאכסניה לאופרה.